

Het gebruik van de canon in het vmbo

Per 1 augustus 2010 staat de canon van Nederland als 'uitgangspunt ter illustratie bij de tien tijdvakken' in de kerndoelen van het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Maar hoe kun je de canon zinvol gebruiken in het vmbo, zeker als nog lang niet alle canonvensters in de bestaande methoden aan bod komen?

Gerard Rozing is educatief auteur, onder andere voor Entoen.nu, en lid van de vmbo commissie van de VGN.

De stichting Entoen.nu heeft een concept ontwikkeld om de vensters van de canon van Nederland in een powerpointpresentatie voor het vmbo te presenteren. De projectgroep ontwikkelt lesondersteunend materiaal voor de geschiedenislessen in de onder- en bovenbouw van het vmbo. Het materiaal is te gebruiken naast en in aanvulling op de reguliere lesmethode en bestaat uit een visuele presentatie van een venster, plus begeleidende teksten voor de docent. Uitgangspunt hierbij is kerndoel 37 VO: 'Tijdvakken en kenmerkende aspecten als ordenend kader, canonvensters als uitgangspunt ter illustratie daarvan.'

Het lesmateriaal

Het materiaal is modulair van opzet en bevat voor elk tijdvak de volgende elementen:

- Motiveren: introductie van het tijdvak aan de hand van een sprekend en pakkend voorbeeld, liefst aansluitend op een canonvenster.
- Activeren van de voorkennis: wat weet je al van het tijdvak?
- Ordenen: wat gaan we leren? Overzicht van de kenmerkende aspecten en canonvensters.
- Instructie: behandeling van de onderwerpen aan de hand van een 'plaatje en een praatje'. Elk canonvenster wordt opgedeeld in de belangrijkste onderdelen, die elk een eigen pagina krijgen in de powerpointpresentatie. Deze pagina's worden voorzien van een beknopte en concrete praatinstructie voor de docent: wat vertel ik bij deze afbeelding, waar wijs ik op? In een apart document is per powerpointpagina uitgebreidere informatie beschikbaar, achtergrondmateriaal dat zorgt voor 'vlees op de botten' voor de docent.
- Oefenen: bij elk canonvenster wordt een aantal vragen en opdrachten gemaakt vanuit de ideeën van de meervoudige intelligentie. Het lesmateriaal is aantrekkelijk voor de leerling: sterk visueel georiënteerd met aansprekende afbeeldingen en bij iedere afbeelding

een verhaal waarmee ze zich kunnen inleven. Maar het is ook aantrekkelijk voor de docent: het kan gebruikt worden als aanvulling op de lesmethode en het biedt de docent de gelegenheid om een deel van de lesstof te verdiepen door middel van de afbeeldingen en de achtergrondinformatie. Op deze manier krijgt de canon een mooie plek in het geschiedenisonderwijs van het vmbo en komt het verhaal weer terug in de les.

In het kader bij dit artikel vindt u een praktisch voorbeeld van een powerpointpresentatie van Entoen.nu, over Willem Drees.

Willem Drees op Entoen.nu

Het venster 'Drees' bestaat uit negen afbeeldingen. De introductie van het venster gebeurt in de eerste drie afbeeldingen, daarna volgt een overzicht van de vijf onderdelen die in de powerpointpresentatie behandeld worden. Ieder onderdeel bestaat uit een afbeelding met een korte, informatieve tekst en een uitgebreid achtergrondverhaal. Hier volgen enkele van die informatieve teksten uit de presentatie.

De PowerPoint-presentatie is speciaal gemaakt voor de vmbo-studiedag 2010. Er zijn nog een aantal usb-sticks met de presentatie beschikbaar. Belangstellenden kunnen hiervoor mailen naar de auteur: grozing@planet.nl.

Drees en de Marshallhulp

Goed bruikbaar voor 'Nederland na de Tweede Wereldoorlog'.

In april 1949 hing Utrecht vol met Amerikaanse en Nederlandse vlaggen, winkeliers beeldden de hulp uit in hun etalages (mooiste etalage: reis naar Amerika). Er was in het beursgebouw een tweetal telefoongesprekken op de band te volgen tussen een Amerikaanse zakenman en een Nederlandse arbeider. Hieronder volgt een fragment:

'Jimmy: Zou het voor jou in Nederland verschil maken als er geen Marshallhulp was?

Jan: Nou en of, en niet zo'n beetje ook. Het zou betekenen dat wij bijna alles wat wij in de laatste jaren bereikt hebben, zouden moeten prijsgeven. Vele artikelen, die nu vrij zijn, zoals brood, suiker, zeep, banden en schoenen, zouden waarschijnlijk weer op de bon komen. Zonder de Marshallhulp zou de fabriek waar ik werk te weinig grondstoffen krijgen om op volle toeren te kunnen draaien en dat zou misschien betekenen dat er voor mij geen werk meer zou zijn.

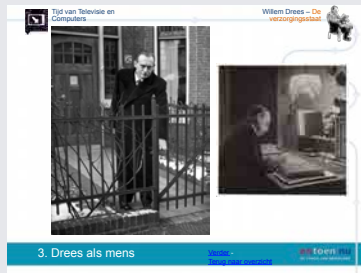
Jimmy: Je begrijpt dat wij met deze steun niet eeuwig door kunnen gaan. Wat doen jullie er eigenlijk zelf aan?

Jan: Harder werken, Jim, harder werken! En vooral zuinig zijn.

Jimmy: Ja, de Marshallhulp maakt een sterk en onafhankelijk Europa mogelijk en verstevigt de vriendschapsbanden tussen de oude en de nieuwe wereld.

Jan: Zo is het, Jimmy, en dat jullie ons de kans geven, is prachtig.

Jimmy: Geen dank, Jan, een welvaarend en onafhankelijk Europa is ook in ons belang.'

Drees als mens

Een mooi beeld van de armoede, de schaarste, de zuinigheid en het herstel na de oorlog.

Over de zuinigheid van Drees zijn veel smakelijke verhalen in omloop. Bijvoorbeeld over de leeslamp van de premier. Drees had wat moeite met het lezen van de stukken en twijfelde of hij een leeslamp boven zijn bureau moest hebben. De Rijksgebouwendienst leverde drie modellen, in prijs variërend van 60 tot 150 gulden. De volgende morgen kwam Drees echter met een lamp aanzetten die hij zelf in een Haags lampenwinkeltje voor 20 gulden gekocht had.

Ook leuk is het verhaal over de dure kluis die er moest komen om de uiterst geheime stukken van de NAVO in op te bergen. Een beetje kluis kostte wel 10.000 gulden en dat vond Drees wel erg veel geld. Hij kende echter nog wel een gebouw uit zijn Haagse tijd toen hij wethouder was, waar achter een geheim luik in een achterkamer altijd de hondenpenningen bewaard werden. Daar werden voortaan de NAVO-geheimen opgeborgen.

Op een zaterdagmorgen kreeg Gijs van der Wiel, directeur van de Rijksvoorlichtingsdienst, een telefoontje van Drees. Of de glazenwasser wel drie keer per maand de ramen gezeemd had?

Van der Wiel reageerde lichtelijk ontstemd met de opmerking dat-ie wel iets anders te doen had dan zo'n man te controleren. Drees was woedend: dat moest wel gebeuren; ambtenaren moesten zorgvuldig rekenschap afleggen van al het gemeenschapsgeld!

Vader van de ouden van dagen

Mooie verhalen van dankbaarheid, ook nog te gebruiken voor de Verzuiling.

Voor de 'gewone Nederlander' was Drees de grote held. En dat gold voor alle politieke en maatschappelijke richtingen. In 1953, het hoogtepunt van de Verzuiling, vertelde KVP-secretaris Albering aan zijn collega Albrecht van de PvdA het volgende verhaal:

In een groot rooms-katholiek tehuis voor ouden van dagen, onder leiding van kloosterzusters, wordt 's avonds gezamenlijk gebeden. Zo gauw 's avonds de nonnetjes verdwenen zijn, wordt het gebed voortgezet met een bede voor een lang leven van 'vadertje Drees'.

Op zijn verjaardag kreeg Drees een brief van een katholieke mevrouw: 'Excellentie, Morgen laat ik voor U een kaarsje branden bij de Heilige Antonius. Want moeder zal U altijd dankbaar blijven, omdat U haar en zoveel andere ouden van dagen hun ouden dag verlicht heeft. Iedere avond bidt zij een Onze Vader en Wees Gegroet voor U. Dat is die goede mijnheer wel waard, zegt mijn moeder.'

Brieven kwamen uit alle kringen, vaak met geschenken: rokersbonnen, postzegels om twee gebakjes van te kopen, bloemen, fruit en bonbons. Steeds kwam hetzelfde verhaal naar voren: men was na een lang werkzaam leven als arbeider of zelfstandige niet meer afhankelijk van de financiële steun van de kinderen. Ouderen kregen weer eigen geld. ■